

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci navrhovatele: **Z. P.**, o návrhu na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro účely budoucího řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí, čj. MPSV-2018/116159-917, v řízení o kasační stížnosti navrhovatele proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 11. 7. 2018, čj. 59 Na 2/2018-8,

takto:

I. Navrhovateli **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Stručné vymezení věci

[1] Navrhovatel (dále jen „stěžovatel“) se podáním ze dne 21. 6. 2018 u krajského soudu domáhal osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro účely budoucího řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí, označenému v záhlaví. Ministerstvo totiž zamítlo odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Úřadu práce ČR ve věci dávky sociální podpory (příspěvku na bydlení).

[2] Krajský soud vyhověl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu, neboť jediný příjem stěžovatele představovaly sociální dávky, které mu navíc byly rozhodnutími úřadu práce odňaty. Návrh na ustanovení zástupce však krajský

soud zamítl, neboť ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv. Tento závěr zdůvodnil krajský soud tím, že stěžovatel měl již s vedením soudních sporů nemalé zkušenosti, byl dostatečně seznámen s procesem kontroly aktů orgánů veřejné správy a rovněž jeho podání obsahovalo veškeré náležitosti včetně námitek, které mohl stěžovatel sám uvést v žalobě.

II. Kasační stížnost

[3] V reakci na usnesení krajského soudu stěžovatel podal k NSS žádost o ustanovení zástupce k podání kasační stížnosti. Tato žádost však po obsahové stránce splňuje rovněž náležitosti kasační stížnosti. Sám stěžovatel nadto označuje v doplnění žádosti toto podání jako kasační stížnost. Proto lze stěžovatelovo podání považovat za kasační stížnost, jejíž součástí je žádost o ustanovení zástupce.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že není správné, pokud mu zástupce není ustanovován z důvodu, že písemná podání stěžovatele jsou dostatečně kvalitní. Podle stěžovatele nemohou být jeho argumenty tak kvalitní, jak krajský soud tvrdí, jelikož s nimi neměl doposud ve věci úspěch. Stěžovatel dále namítal, že schopnost právně argumentovat a určitou zkušenost s vedením soudních sporů lze stěží srovnávat se vzděláním, odborností a prestiží advokátů, kteří je nabyli studiem a osvědčili je profesními zkouškami. Samotnou skutečnost, že krajský soud označil stěžovatelova podání za kvalitnější než podání některých advokátů, stěžovatel nepovažuje za objektivní kritérium posuzování schopnosti hájit svá práva. V takovém postupu soudu stěžovatel shledává libovůli při rozhodování o ustanovení zástupce. Stěžovatel se domnívá, že tímto rozhodnutím vznikne ve sporu nerovnost mezi ním a Ministerstvem práce a sociálních věcí, které má k dispozici odpovídající odborné zázemí. Stěžovatel je také přesvědčen, že v řízení před NSS by měl bez advokáta s ohledem na náročnost procesu ještě menší šanci ve věci uspět. Své úvahy stěžovatel podložil četnými závěry judikatury a vyjádřil své přesvědčení, že napadené usnesení krajského soudu porušuje právo na spravedlivý proces.

[5] Krajský soud se podle stěžovatele navíc nevypořádal s důvody pro ustanovení zástupce uvedenými v žádosti, a způsobil tak nepřezkoumatelnost svého rozhodnutí. Stěžovatel proto navrhl, aby NSS usnesení krajského soudu zrušil, ustanovil mu zástupce z řad advokátů a tomuto advokátovi určil lhůtu dvou měsíců od doručení rozhodnutí pro seznámení se spisem a doplnění žaloby.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] NSS na úvod konstatuje, že podáním kasační stížnosti nevznikla stěžovateli povinnost být zastoupen advokátem v řízení před NSS. Kasační stížnost totiž nesměřuje proti rozhodnutí krajského soudu ve věci samé, ale proti procesnímu rozhodnutí, jímž byl zamítnut návrh na ustanovení zástupce (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Protože však stěžovatel o ustanovení advokáta požádal, NSS se zabýval touto žádostí o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[7] Z § 35 odst. 9 s. ř. s. vyplývá, že pro rozhodnutí o ustanovení zástupce je zapotřebí současné splnění dvou podmínek. Těmito podmínkami jsou nedostatek prostředků,

pokračování

který by odůvodňoval osvobození od soudních poplatků, a nezbytná potřeba ochrany práv účastníka řízení. V této souvislosti NSS zkoumal, zda v případě stěžovatele existuje nezbytná potřeba ochrany jeho práv. Po předběžném zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci taková potřeba není dána. Kasační stížnost totiž splňuje požadované základní náležitosti a z jejího obsahu je rovněž zřejmé, proč stěžovatel považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Protože není splněna jedna ze dvou nutných podmínek pro ustanovení zástupce z řad advokátů, neustanovil NSS stěžovateli zástupce. S ohledem na závěry právě citovaného usnesení rozšířeného senátu se pak NSS mohl věnovat věcnému přezkumu usnesení krajského soudu.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] NSS se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu, takovou vadu však neshledal. Krajský soud se dostatečně a srozumitelně vypořádal s důvody, které stěžovatel uvedl ve svém návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů. Z jeho odůvodnění jsou patrná východiska, na jejichž základě soud dospěl k závěru, že není třeba stěžovateli ustanovit pro řízení o žalobě advokáta.

[10] Podle již zmíněného § 35 odst. 9 s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[11] Splnění první podmínky pro ustanovení zástupce, tj. osvobození od soudních poplatků, je nepochybné a v této věci o ní není sporu. Podle krajského soudu však nebyla splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatele, protože stěžovatel byl schopen kvalifikovaně hájit svá práva sám.

[12] Jak uvedl NSS již v rozsudku ze dne 5. 10. 2017, čj. 10 As 274/2017-17, *neustanovením zástupce nebyla založena nerovnost účastníků řízení, ani jím nebyla porušena stěžovatelova základní lidská práva a svobody. V řízení o žalobě před krajským soudem není advokátní zastoupení ze zákona povinné; zákonodárce tedy počítal s tím, že v tomto řízení budou na straně žalující běžně vystupovat nezastoupení účastníci – i při vědomí, že na straně žalované stojí vždy orgán veřejné moci, jehož stanovisko v řízení zpravidla formulují jeho právně vzdělaní zaměstnanci. Pouhá skutečnost, že jeden účastník má v řízení k dispozici právníka, a druhý nikoli, tedy nepůsobí nerovnost účastníků řízení. Právo na zástupce není ani základním lidským právem. Pokud by měl advokát náležet každému nemajetnému účastníku, musel by to zákon výslovně říci.* Pro posouzení toho, zda je v daném případě ustanovení advokáta „nezbytně třeba“, musí být vzata v potaz četná kritéria, která přispějí k individualizaci tohoto rozhodnutí.

[13] Stěžovatel prokázal pozoruhodnou schopnost právní argumentace, díky níž krajskému soudu ani NSS nevznikly pochybnosti o tom, čeho se stěžovatel domáhá a z jakých důvodů. NSS je rovněž z jeho činnosti známo, že se stěžovatel v problematice, která je předmětem jím zamýšleného soudního sporu s Ministerstvem práce a sociálních věcí, orientuje dostatečně. Věc zároveň není natolik složitá, aby působila stěžovateli obtíže

účinně hájit svá práva. Obavy stěžovatele z nastolení nerovnosti mezi ním a ministerstvem tedy nejsou namístě. Nezbytnost ustanovení advokáta NSS proto neshledal ani po zvážení těchto faktorů (kromě rozsudku citovaného v bodě [12] srov. např. rozsudky ze dne 4. 4. 2018, čj. 10 As 75/2018-17, nebo ze dne 24. 5. 2018, čj. 7 As 181/2018-14). Krom toho NSS shodně s krajským soudem zdůrazňuje, že stěžovatel vedle způsobilosti hájit svá vlastní práva prokázal i schopnost hájit před soudem práva jiných jako obecný zmocněnec.

[14] Nutno dodat, že samotná kasační stížnost stěžovatele je zcela srozumitelná, přehledná, po argumentační stránce kvalitní a podložená judikaturou a vhodnými ustanoveními zákona. Proto NSS nesdílí názor stěžovatele, že by jeho schopnost účinně hájit svá práva v řízení o kasační stížnosti byla nedostatečná. Z neúspěchu ve věci nelze vyvozovat závěr, že písemné podání není dost kvalitní a že způsob jeho argumentace není s to účinně hájit stěžovatelova práva. Nikoliv argumentace sama o sobě, ale především skutečnost, zda stěžovateli svědčí účinky vykládané právní normy, rozhoduje o procesním úspěchu stěžovatele.

[15] NSS si je vědom, že stěžovatel nesouhlasí s jeho dřívějšími závěry, kvůli nimž NSS v obdobných věcech stěžovatelovým žádostem nevyhověl a jeho kasační stížnosti zamítl. Na základě výše uvedeného však NSS neshledal důvod k tomu, aby se od svých předchozích rozhodnutí odchýlil. Naopak je přesvědčen, že krajský soud nepochybil, když žádost stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] NSS zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty. O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné žádné opravné prostředky.

V Brně dne 8. srpna 2018

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu